

ГОДИНА

6

1 8 6 9

ВОЈИН

БРОЈ

24

20. Августа.

ЛИСТ ЗА ВОЈНЕ НАУКЕ, ВЕШТИНЕ И НОВОСТИ.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ Драгашевић, официр.

Јуришна колона при новоме оружју. — Примете на аустријску тактику 1866. — Телеграф и његова употреба за војничке цели. — Погибија и мрлост војске у рату. — Ситнине.

Јуришна Колона при новоме оружју.*

Са свако дневним усавршавањем страховитога пешачког оружја, и журба људи од заната ојача, те почеше да траже начине, како да се што је могуће више осигурају од његовога убијственога дејства. Ова намера стручних људи очитовала се нешто у распису француског министра, који налаже да се трупе вецбају у што бољем употребљењу земљишта: и најмањим земљишним променама треба се умети користити за заклон, а кад ових нема, правити ровове за заклон и поседати их на начин најбржи; нешто пак та журба истраживања изјављује се хитрошћу, с којом се у последње доба предузеше окушаји над предлогом једнога белђијскога официра, који препоручује војницима да се заклањају иза својих војничких тораба**)

Ново оружје пешацима је врло добро дошло, јер од сад могу гађати непријатеља и пунити своје оружје не само клечећки но и лежећки, а то су поло-

*) Хајде да чујемо неку реч, што нас преноси за који век натраг шат не ће бити згорег! Ур.

**) Радње комисијине у овом смислу изнећемо што скорије.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

жаји, у којима је човек толико смањио своју висину, те може и најмање ниансе земљишта и најситнији предмет на њему (а свега тога пуна је ова наша земља) да употреби себи често као чврст заклон или као заклон од погледа, а што је опет велика помоћ, јер непријатељ тада насумце пуца. „И главица купуса може да заклони човека“ говорио је ђенерао Роњија:

Али јуришне колоне, које су последњи акт сваке битке, морају ићи незаклоњене често и доста дуго а што је веома опасно при новом оружју, које је још узрок, што оваке колоне морају много из даље у јуришном одушевљењу поћи. И питање је сада; да ли могу ове колоне доћи до непријатеља (ма како да је он пре тога пострадао) па ма како жестоко пошле, па ма колико бесне да су?

Ово је питање много теже за вранцузе него за и коју другу војску, јер ново оружје са својом брзом ватром стоји на супрот најсилнијој особини вранцуској — жестини нападној, — која им је до сад вазда доносила најкраснијих успеха. И веома је потребно дакле, да војска остане и даље у снази, да може бајонет свој употребити.

Средство, које ми предлажемо јесте не само врло просто, но по нашем мњењу, оно даје колони још прилике, да може доћи до непријатеља много не дирнутија — него што је то до сада игда могло бити при староме оружју.

То стоји у простоме заклањању лица и страна колониних, помоћу **штитова** (!) величине човечије, а који су тако јаки да издрже зрно на свакој даљини. Те ће штитове носити најјачи људи из целе војске изабрати.

Овде се појављују неки прекори, којима треба пре свега одговорити, па онда тек продужити. Може се питати прво зар се не може бојати да једно или више зрна, што могу у један мах пасти, не причине такав удар, који ће нам сатрти и човека и штит му?

Да бисмо одговорили на питање, помислимо пажљиво на оно, шта се чини, кад два одељења једно на друго стрељачки пуцају. Претпостављају људе непријатељске размештене један до другог тако да се лактом додирују, а тај положај имајући најширу ватру најнезгоднији је по нас; претпоставимо даље, и по општем правилу, може се начинити и ова друга хипотеза, да сваки човек пуца право пред собом; и тада против сваког нашег штитоносца не може стајати више од два човека непријатељског реда. **који обично по вољи располажући ватром својом, само ће један по један моћи згодити нашег човека са штитом.** Ово закључење иде у корист нашеј мисли, јер се зна да само једно зрно, и са мање даљине бачено не може да смете јуриш оклопљеноме коњанику. Ово ће исто *á fortiori* (у најгорем случају) важити и за наше штитоносце, јер због њиховога маленога броја (то ћемо доцније видети), можемо избрати људе изванредно снажне; јер штит, четири пута тежи од оклопа, својом тремоћом*) у неколико уништиће ударну снагу зрна; и јер најзад овај удар на штиту, може се још неосетнијим (човеку) учинити направом једном, о којој ћемо доцније говорити.

*) Позната *лењивост* у физици, мислимо, лешше би се представила речју *тромост*, *трoмина*, *тpомоћа*; јер реч *лењост* даје нам појма, као да тело *не ће* нечему да следује, а *тpомоћа* изјављује мисао *немоћи* његове, — а што се и хтело да представи (са речју *лењивост*) ал не умело Ур.

Укупном ватром густога реда, сваки би штит могао бити згођен са четири или шест зрна; али колика би то срећа била по страну, која може рачунати и да јој половина зрна погоде у белегу. Требало би дакле пре свега испитати тачно, колико би зрна највише могло згодити у штит и у исто доба оборити човека, који је изабран међу најјачим људима (при томе искуству, место човека ваљало би метути справу за мерење животињске снаге — динамометар —). Но ма како било, еле удар зрна не ће моћи ништа наудити носиоцима штитова, и ако се деси негда да изгубе равнотежу и посрну, њих ће или задржати другови што одмах за њима иду, или ће их изменити нови носиоци, који ће у маломе броју ићи иза првих — и то ће се извршити, а да не мора колона застати у своме кретању. Ми овим дакле закључујемо, да пешадија непријатељска не ће бити кадра закратити нашој колони да до ње дође скоро не дирнута.

Али ако за време кретања колонинога искрсне од куд противничка коњица, носиоци штитова распрштаће се у мах и ући у кару, која ће се у тај мах образовати и брза ватра новог оружја, оправда ће доиста оно што се од ње очекује.

(НАСТАВИТЕ СЕ.)

Примете на аустријску тактику 1866.

(Из Војеног Зборника бр. 2. 1869).

После сваког повећег рата, на основу добијенога искуства, код оба непријатеља чине се преображаји, и ови су преображаји у толико значајнији, у колико су се јачи показали недостаци устројства. Много пута и војно искуство осети утицај тога преображаја.

Тактика, коју је узео Карлот у доба револуцијонских ратова, и необична хитроћа, с којом је Наполеон вршио све своје стратигијске намере и сва тактичка кретања, — имали су веома важнога утицаја на војно искуство XVIII века; тако и француска тактика 1859 и њихови жлебни топови бејаху узрок, те се учинише суштаствене измене у тактици најновијега доба; но без сумње, још ће силнијега утицаја имати брзи успеси пруски у 1866 год. Искуство пруско, да сасреде надмоћну снагу на решивим местима, смртносно дејство иглењача и, у пракцици савршено оправдано уређење војске, — на основу опште војничке обвезности, — већ сад изазвало је у свима одсецима војничке гране таквих преображаја, какви се не памте од доба кад се барут пронашао. За доказ томе служе многобројни и из темеља преображаји, које предузеше све јевропске државе.

Кад се год у боју употребила нова средства за поражавање непријатеља, и кад се год чинише измене у начину радње војскине, — вазда је то време било епоха војноме искуству. 1859 француска војска одржа победу једино помоћу искуства и у згодни час употребљенога бајонета и жлебних топова, — као што се опет 1866 Прусци прославише иглењачама својим*).

Ако означимо карактерне црте оба та рата, лако ћемо видети да су француска и пруска војска радиле по савршено противним начелима, па су и опет обе победиле. Даровити војвода мора се старати да ослаби узвишене особине непријатељеве војске, и с тога гледати да свој начин радње удеси према непријатељевоме устројству, његовоме оружју и тактици.

*) Веома сумњамо да би им једине иглењаче могле дати надмоћнија. Пр.

Узмимо војну историју, а нарочито погледајмо радње Наполеонове, па ћемо видети, да је он, на прилику у Мисиру, радио са свим другаче него у Јевропи. Ова необорива истина доказује колико греше они што мисле, е се може подједнако радити у Италији и ма где на северу Јевропе, нимало не гледајући на земљиште и оружје непријатељево. Ето с чега су јуриши аустријски успевали на јужном војишту, а зло испадаху у Чешкој.

Искусна тактика може донети сјајних послелака а погрешка готово ће увек бити извор великих беда. Најбоље мисли биће некорисне, ако се са рђаве тактике не могу довести до извршења, — и обратно, при веома несавршеним општим распоредима, искусне тактичке радње могу отклонити пораз*). У погледу на тактичне радње, могу се наћи многе погрешке и код Аустријанаца и код Пруса; но у тактичкоме без сумње, Пруси су више грешили од Аустријанаца**). У Италији аустријска тактика, осем некојих грубих погрешака, била је још уреднија; но у Чешкој она је била веома несрећна, а у рату, где стратегијске по-

*) Но и то стоји, да „несавршен“ општи распоред може збунити послетке и најсаршенијој тактици. Имајмо у виду, да обимна тактика мора дати прилике да „извршујућа“ по простору, ограниченија тактика, може изјавити очекивана ефекта.

Срп. Прев.

***) Пре италијске војне 1866 цар Наполеон издао је војсци наредабу у којој је уверавао солдате да се не боје аустријских пушака, јер је бајонет страховито оружје француског солдата. Цар, познавајући превасходство аустријских пушака над француским гледао је да изазове равнотежу, препоручујући војсци ватру са кратких даљина и бајонет. Тим се разјашњавају густе низови стрелачки, које су французи често из читавих баталијуна састављали. 1866 год. Пруси су извукли суштаствену корист од иглењача својих. Не можемо да разумемо, што се Аустријанци нигде не користеше далеком ношењем својих пушака.

грешке иду заједно са тактичким, и следак мора жалостан бити.

Приступимо испитивању тактике. За све време војне Аустријанци готово искључно употребљавали су у првој линији четне колоне, а у другој и резерви, баталијунске. Овај је строј узимат без разлике за нападање села, за нападе и обране шума и висина, при чему, није се нимало гледало земљиште и на размештај непријатељски.

У првоме боју војска је ишла у четним колонама, и у тим су истим колонама стајали код Пресбурга, где се играла последња радња крваве драме. Да би објаснили мане такога строја узимље један баталијун од 1000 људи; при четној колони, у низу, по правилу, биће $1\frac{1}{2}$ чета или 180 људи, а нерасути делови састојаће се из $4\frac{1}{2}$ чете *), т. ј. 820 људи. За противника, који је основао све своје радње на брзој ватри новог оружја, аустријски строј био је врло удесан, јер је пуцало само 180 људи, што је у низу, — све остало радило је хладним оружјем, т. ј. није се могло ништа користити својим пушкама.

Пруси су употребљавали поглавито четне колоне, из којих се могло брзо развити у линије и отворити најшира ватра; низ је обично био састављен из људи треће врсте, но у њих је било правило, ако ватра низа не буде довољна, да се колоне развију у линију и да неколко плотуна избаце.

У тренутку, кад се ватра отпочињала, аустријанци су наишли на непријатељски низ равне снаге, а наоружани пушкама, које су им чиниле осетне штете. По поред тога, кад су низови један другом ближе дошли,

*) По аустр. прав. у батал. има 6 чета.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИВЛИОТЕКА

аустријске колоне полетаху бајонетом; Пруси у то доба пуцаху на њих плотуном, и то савршено слободно, јер при јуришу самоме низ је престајао да пуца. После битке на Кенигрецу, аустријској војсци бејаше наређено, да обрати веће пажње на ватрено дејство своје, и да бајонетом напада само она одељења, која су најпре артилеријском ватром растројена. Но где те заповести не бејашу извршене, а међу тим непрестајне несреће нису могле оставити непоколебану наравствену снагу пешадије, која је изгубила вере у нападе и у след тога, потребну смелост.

Из свега тога писац долази томе закључењу, да у данашње доба не треба искључиво рачунати на бајонет а савршено пренебрећи ватру. Промотривши своја правила поручик Моравец предлаже да се треба побринути за решење ових питања: 1., За данашње околности и захтеве, шта је боље: строј од две или од три врсте? То питање он не решава. 2., Не би ли згодније било, кад би се уништила свака разлика међу стројевима на задњу и предњу врсту? То питање писац решава као што ваља *) и осем тога, он препоручује још и то, да се у правила уведе независност чета. 3., Какав је строј најзгоднији за јуриш? По мишљењу писца најзгоднији је строј за то четна колона, али вазда под тим условом, да се она не узимље свуда, но само тамо, где је околности затраже. 4. Треба ли дозвољавати пуцања из колоне? Писац признаје, да нема узрока, са чега би требало забрањивати пуцање предњим деловима, и с тога гледишта он предлаже да се уведе правило, да низ, у извес-

*) Т. ј. да нестане нерасудне из обичаја само чињене разлике.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ним приликама, не заклања колоне. Многе мисли поручика Моравеца ушле су у нова аустријска правила, која се појавише при свршетку прошле године.

Београд, 12, 8, 1869.

— Н. —

Телеграф и његова употреба за војничке цели.

(Ово је војени зборник извадио из Oesteraichische militär Zeitschrift)

Писац овога одсека не узда се баш у се да реши ово питање, но има само намере, да обрати пажње војника на предмет, из кога се у ратно доба може извући суштанствена корист; јер при преношењу заповести и извештаја, брзина и тачност не само је од веома велике важности, но често изјављује решиви утицај на свршетак боја. Електро-магнетни телеграфи одговарају обојим тима условима; но да се ваљано они употребе, преко је потребно да се војни телеграфи удесе према захтевима ратнога доба. И она држава, која се уме вешто њим користити, добија веома опасно оруђе против непријатеља.

За три последња рата, Аустријанци су имали пољске телеграфе, али је уређење њихово било врло несавршено, те им с тога нису много ни користили. 1859 у Италији, телеграф им је био само споредна пруга, која се везивала за сталне линије, и служио је корпусном штабу. 1864, у почетку код аустријскога корпуса бејаше једно одељење са спроводником на 6 миља, са 6 станица и 7 телеграфска чиновника; но додадо се доцније још 6 станица и 7 телеграфска чиновника. Телеграф је придат војсци тек у фебруару и учинио је стварне услуге при опсађивању фредеричке твр-

ђаве, а нарочито при кретању Хондрекурове бригаде из Херслева у Вајлу.

При заузимању Јутланда, пољско телеграфско одељење подигло је линију дуж обале од Тондерна у Ринсгебин, а после даље до Никвебинга. У тој војни увидели су се многи недостаци код војних телеграфа међу којима највећи бејаше, што не беше никакве системе при њиховоме употребљењу.

У великој војни 1866 године склопови војног телеграфа беху другачи у северној, а другачи у јужној војсци.

У Италији је богата мрежа сталних телеграфских веома олакшала намештање линија другог степена; осим тога, као и у чешкој војсци, убојне чете ерцхерцега Албрехта биле су веома богате војним телеграфима, јер се код сваког од трију корпуса находило једно одељење с три миље жица и с двама штацијама, а у главном војном стану било је једно одељење су пет миља жице и с две штације. Ти телеграфи несу се употребљавали само за то, да ојачају сталну мрежу, већ су чинили велике услуге на бојном пољу код Кустоце, где су штације биле размештене у Маелну, Сони, Чербару, и т. д., у јужној Тиролској, близу Тревиза и у главнијим градовима, као у Мантуи, Млецима и Боргофорту, где су све тврдиње помоћу телеграфа стајале у свези са главнијим гранама. У опште у јужној војсци умели су се као што ваља користовати телеграфима, и то је много допринело што се сретно изврши мудро склопљени план.

У северној војсци пак топографски услови, оскудица у сталним телеграфима, брзо кретање и растегнут размештај војске не допуштаху, да се са срећом

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNIBS.RS

употребе телеграфи. Сврх тога Бенедек, чија се војска састојала из 7 пешачких корпуса и 5 коњичких дивизија није имао више од једног одељења војног телеграфа, који је имао 10 штација и жице за 10 миља. Међу тим, кад се кретала војска из Моравске у Чешку, би потребно да се подигне линија дугачка 11 миља од Сенфтенберга кроз Оточно у Јозефштат, и много је било муке и труда, док се у одступању од Краљевог Граца у Олмиц, по са свим кршевитом земљишту продужила линија за 8—9 миља, од моравске Трибауе, кроз Гевич и Кониц до у Олмиц. Док се војска из Олмуца креташе по долини Вага к Пресбургу, подигоше само неколико омањих попречних линија, али иза Дунава, после сједињења северне и јужне војске, добише војни телеграфи веће и пространије употребе; овде беху прикупљена сва одељења и било је на двадесет штација. Но при свем том, и у таквом случају, служба телеграфима беше без сваке системе и мрежа њихова беше тако сложена, да би се, по свој прилици, у одсудном часу и велике препреке појавиле.

У сваком телеграфском одељењу, каква се образоваху у минулој војни, узимало се на миљу жице: један телеграфски чиновник, један надзорник, десет радника и једна штација с направом Морза и 160 подупирача с изолаторима. Сав тај телеграфски прибор морао се возити на двама тешким колима, свака с четири коња и, сврх тога, на једним каруцама возила се два чиновника и један надзорник. Телеграфској управи пак беше стављено у дужност, да има у приправности људе и материјал, који су са свим потребни за 20 миља телеграфа са 20 штација. Теле-

графска одељења беху образована баш пре него ће се започети војна радња; коњи се узеше између војидбених коња, људи се искомандоваше из војске, али тако рећи и не имађаху шанчевих оруђа. Управа војним телеграфима била је сасређена у операцијоној канцеларији.

Писац мисли, да је преко потребно, да се војни телеграфи тако усаврше, да се могу употребити за преношење заповести, за прикупљање потребних гласова па баш и на самом бојном пољу. С тога је потребно, да се још у мирно доба добро уреде са особитом управом, којој ће бити дужност да се брине за телеграфе у техничком и војном обзиру.

По мишљењу писца, на војној позорници ваља употребљавати телеграфе с двојаким цељу: 1) ради сједињења војске с основицом и ради свезе између свију корпуса и војних уредаба и 2) нарочито за војне цели* т. ј. за добивање извештаја од претходница, за преношење заповести на пољу битке и у заштити за бреговима, а у тврђавама их узимати за свезивање предњих утврђења са главним шанцем. Према томе, преко је потребно имати две врсте војних телеграфа: пољске и летећиве, од којих последњи ваља да је на руци техничким војскама.

Да би ову намеру постигао, писац светује да се уреди особита телеграфска управа, која ће се још

* У прилог доказима о користи, коју телеграфи могу донети на пољу битке, писац наводи ову слику из крешева код Краљевог граца: први глас о наступању војске Принца наследника, од јосештатског коменданта стиже у прашко предграђе Краљев-граца у 9¹/₂ сахати у јутру; но Бенедек у то доба већ беше на висовима Клума и ординарац му донесе дешешу у 10¹/₂ сахати. Бојни размештај (диспозиција) који се према том гласу склопи објави се командирима 4 и 2 корпуса око 12 сахати у то доба, кад су Пруси већ почели нападати. Да су Аустријанци имали телеграфске штације у Хлуму, Неделисту, Приму и Взитору онда би веома јако било олакшано преношење заповести и то би, може бити имало пресудна утицаја на завршетак и последицу боја.

бринути о устројству државне телеграфске мреже, прибираће извештаје о свима напредовањима телеграфске гране, изучиваће устројства страних војних телеграфа, спремаће све потребне ствари, и образоваће официре за телеграфску службу. При овоме развићу, које писац жели дати војним телеграфима, без сумње, мораће се знатно умножити и сав потребан алат за то, у толико више, што при употреби телеграфа пред непријатељем, један део телеграфских ствари, може лако запасти непријатељу у руке. У техничкоме одношају писац светује да се узме апарат Хуга, који је знатан са своје простоће, а да би међу официрима што више разширио корисна знања о телеграфу, он предлаже да треба тај предмет уврсти у ред наука, које се предају у специјалним школама.

(СВРШИТЕ СЕ),

Погибија и мрлост војске у рату.

(СВРШЕТАК.)

4.) **Шлезвишко-Холштајнски рат. 1864.** По Пфлугу пруска војска имаше на 39.200 људи. Свега на свега овака је била погибија:

Мртвих 405 људи	} 459 људи = 1.17%.
54 човека нестало	
1628 људи рањено	

5.) **Пруси у немачком рату 1866.** По Енгелу скупна пруска убојна сила имаше на 363.109 људи. По извештају великог ђенералштаба свега на свега било је мртвих

од оружја 4450 људи

од болести 6427 људи

Свега	10877	људи или	2.996%
као нестало	785	„	

Свега	11662	човека или	3.21%
рањених	16177	људи.	

6.) Саксонци у Чешкој 1866. Војска имаше на 24.000 људи. По Веберовој ратној кроници свега на свега беше :

мртвих 246 људи	}	900 људи = 3.75%
нестало 666 „		
рањено 1273 човека		

7.) Бабури (Баварци) у немачкоме рату 1866.

По извештају врховног штаба врховног табора (Generalquartiermeisterstab) беше убојна сила на 38.000 убојника, а погибија је било овака :

мртвих 339 људи	}	1943 човека = 5.11%
нестало 1604 човека		
рањено 2114 људи		

8.) Хановерци у немачком рату 1866. Војска имаше на 18.400 људи. Губици беху ови :

мртвих 378 људи = 2.05%
рањених 1051 човек.

9.) Аустријски рат у Немачкој и Италији 1866. Скупна сила северне и јужне војске може се рачунати на 330.000 људи. Свега на свега губитак је овакав :

мртвих 9671 човек	}	47171 човек = 14.29%
нестало 37.500 људи		
рањених 24096 „		

Колико је кад гинуло официра и колико војника по ратовима могу се показати ови подаци :

1.) **Инглиски рат у Шпањурској против Наполеона.** По Маршолу у инглеској војсци годишње било је оволико смртних случајева:

Од оружја гинуше.	Од болести умираше.
официра 6.6% — — —	3.7%
војника 4.2% — — —	11.9%.

2.) **Североамерички грађански рат.** По Елијоту овака беше разлика умирања између официра и других војника. Годишње гинуло:

Од оружја.	Од болести
официра 1.15% — — — — —	2.20%
војника 0.85% — — — — —	4.60%.

3.) **На освајању дилелских опкопа** претрпеше Пруси свега на свега ове губитке:

Погибија:
официра — — 3.26%
војника — — 1.36%.

4.) **У рату у Немачкој 1866.** Пруси по Енгеру имађаху 7091 официра и 356.018 људи. Свега на свега беше које мртвих које изгубљених без рачуна: на 300 официра и 11.362 човека, по томе:

Погибија:
официра — — 4.23%
војника — — 3.19%.

5.) **У битци код Краљевог Граца** изгуби Пруска војска 99 официра и 1830 људи. Сразмера беше (узимајући да је било 4700 официра и 215.000 војника) овака:

Погибија:
официра — — 2.11%
војника — — 0.85%.

С и т н и н е.

Овогодишњи рођен-дан нашег светлог Кнеза прослављен је од стране војника сасвим другојачије, него до сад.

Још при концу прошлог месеца договоре се старешине у стајаћој војсци, да се сваког месеца на неком месту састају ради заједничкег упознавања. И на првом састанку буде и одбор изабран, који ће о томе бригу водити. Тај одбор закаже састанак за месец Август на рођен-дан светлог Господара, и официри, позвавши као госте и неке старешине од народне војске, искупе се у вече у дворани Касиној. Али како се целокупан тај збор изненадио, кад око 9 сати (пре вечере) уђе у дворану наш млади Кнез са Господом Намесницима и са својом дворском свитом. Оно громовито „Живео!“, којим је у дворани од свеколиког збора предусретнут, заиста је било тако одушевљено, како се само при таквом изненађењу очекивати може. Господар, изјавивши, да Му је врло мило, што старешине војничке види тако искупљене, на ново изненади официрски скуп изјавивши жељу: да буду данас гости његови. И по што се разговарао са неком Господом од стојеће и народне војске, удали се са Господом Намесницима и својом свитом из дворане, испраћен најгромовитијим усклицима. — За вечером напио је Министар војни Господин Ј. Бели-Марковић узориту здравицу Господару, употребивши у њој сличност, која постоји између Њега и нашег нараштаја: оба млада, без дела за собом, но с будућношћу пред собом и оба с оном чежњом за великим делима, каквима цео српски народ тежи. Као у одговор на здравицу рекао је Потполковник Господин Зах, да ћемо се старати да се изврше оне идеје, које Г. Министар напомену, и наздрави свуголикој српској војсци. Иза тога весеље, које је зачињено било царским поклоном из Господаревог двора, трајало је још до 2 сата по по ноћи, и разишло се понесав у срцу онај красни упечаток, којим га је Светли Кнез својом љубављу произвео.